GRABIJOLŲ (ŽEMAITIŠKIŲ) PILKAPYNAS II

Aleksiejus LUCHTANAS

2003 m. VU tęsė Grabijolų (Žemaitiškių) pilkapyno II tyrinėjimus (žr. *ATL 2001 metais*, V., 2002, p. 92–93; *ATL 2002 metais*, V., 2005, p. 72). Ištirtas vienas miško kelio perkirstas pilkapis 3 (75) pilkapyno Š dalyje (iš viso 56 m^2). Apnykusį apie 5 m skersmens sampilą juosė gana gerai išlikęs akmenų vainikas. Vietomis akmenys buvo sudėti dviem aukštais. Smėlingame sampile, kurio aukštis neviršijo 0,6 m, 0,3 m gylyje rasti dviejų lipdytų puodų šukės – gludintu ir grublėtu paviršiumi. Sampile aptikta ir pavienių degintinių kaulų. *Degintinis kapas* buvo pilkapio centre, įkastas į įžemį, ovalo formos. Smulkūs kauliukai koncentravosi 1,2–2 m dydžio plote. Iš viso surinkta 167,5 g degintinių kaulų. Įkapes sudarė apdegęs nedidelis (vos 85 mm ilgio) įmovinis ietigalis, peilio įkotės fragmentas, diržo sagtelė, yla ir segės (?) lenkta kojele fragmentas. Pilkapis būdingas viduriniojo geležies amžiaus pradžiai.

GRABIJOLAI (ŽEMAITIŠKĖS) BARROW CEMETERY II

In 2003 in Grabijolai (Žemaitiškės) (Vilnius district) barrow cemetery II northern part one barrow 3(97) with stone circle was excavated. The cremation with iron artefacts: spearhead fragments of knife and wound bent – back fibula, buckle and awl were found in the central part of the barrow. The barrow is dating from the beginning of the Middle Iron Age.

SUDOTOS PILKAPYNAS I

Vidas SEMĖNAS

2003 m. NM tęsė Sudotos pilkapyno I (Švenčionių r.) apardytų pilkapių tyrinėjimus. Apardytų Sudotos pilkapyno I pilkapių, esančių ant pirmos priešgaisrinės geležinkelio Vilnius–Turmantas linijos, tyrimai baigti 2002 m. 2003 m. ištirtas planuose nepažymėtas, 2001 m. kertant ir išvežant medieną iš privataus miško pažeistas ir apardytas pilkapis 54 (6).

Pilkapis 54 (6) buvo Sudotos I (A 1118P) pilkapyno ŠV dalyje, iškirsto miško ploto ŠR pakraštyje. Pilkapio sampilas smarkiai suplokštėjęs ir apardytas: PV ir V dalys pažeistos išvežant medieną.

Pilkapis 54 (6) su duobėmis buvo 24–25 m skersmens, 0,17–0,38 m aukščio. Pilkapio sampilas iš Š, R, PV ir V apjuostas keturiomis duobėmis. Duobė 1 buvo 11 m ilgio, 2,5–5 m pločio, 0,6–0,92 m gylio, duobė 2 – 9,4 m ilgio, 2,9–3,6 m pločio, 0,72 m gylio, duobė 3 – 9x7 m dydžio, 0,76 m gylio ir duobė 4 – 8,2 m ilgio, 4–4,4 m pločio, 0,72–0,94 m gylio.

Pilkapyje 54 (6) rastas vienas degintinis kapas. *Kapo 1* pilko su smulkiais degintiniais kauliukais 0,9x0,7–1 m dydžio dėmė buvo rasta centrinėje pilkapio dalyje, 0,22 m gylyje nuo sampilo paviršiaus. Smulkiai sudegę kauliukai buvo išsibarstę 0,3 m gylio duobutėje. Kape 1 įkapių nerasta.

Pilkapis 54 (6) datuotinas IX–XII a.

Tyrinėjimų metu pilkapio sampile ir po pilkapio pagrindu – buvusiu žemės paviršiumi – rasti keli mezolito pabaigos – neolito laikotarpio titnagai.

SUDOTA BARROW CEMETERY I

In 2003 NM continued the investigations of partially destroyed barrows in the Sudota barrow cemetery I. Investigated barrow 54 (6) with pits had 24–25 m in diameter. In the barrow one cremation without burial items was unearthed. Barrow 54 (6) is datable from the 9th–12th centuries. During the investigations, in the mound of barrow and beneath the base of barrow – initial surface turf – some flint pieces were found datable back to the end of the Mesolithic – Neolithic periods.

JAKŠIŠKIO PILKAPYNAS

Andra SIMNIŠKYTĖ

2003 m. buvo tęsiami pilkapyno tyrinėjimai, pradėti 2000 m. Per 4 tyrinėjimų sezonus ištirti 7 pilkapiai, iš jų 5 žalojami kvartalinės linijos (žr. *ATL 2000 metais,* V., 2002, p. 71–75; *ATL 2001 metais,* V., 2002, p. 94; *ATL 2002 metais,* V., 2005, p. 79–80). 2003 m. centrinėje pilkapyno dalyje, kalvos R šlaite, prie pat 2002 m. tyrinėto pilkapio 5, ištirti greta buvę du pilkapiai 6 ir 7 (23 pav.). Abu buvo kvartalinės linijos zonoje, todėl jų sampilai gerokai apardyti ir nuskleisti.

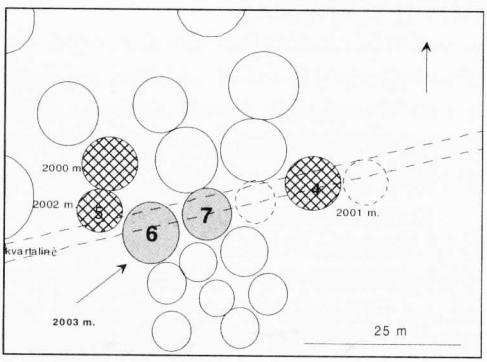

23 pav. 2003 m. tyrinėtų pilkapių 6 ir 7 situacija. *A. Simniškytės brėž.*

Fig. 23. Situation of barrows 6 and 7 investigated in 2003.

Pilkapiai buvo 10–11 m skersmens. Vieno sampilo aukštis – 0,2–0,5 m, kito – 0,3 m. Pilkapius supo sampilo smėliu užslinkę grioviai, kurių kontūrai išryškėjo tik tyrinėjimų metu. Grioviai ištisiniai, keliose vietose pastebėti neplatūs tarpeliai. Skirtingo pilko atspalvio smėliu užpildyti grioviai buvo nevienodo pločio ir gylio. Pilkapyje 6 griovio plotis svyravo nuo 0,3 iki 1 m ir buvo 0,2–0,5 m gylio. Pilkapyje 7 0,25–0,85 m pločio griovys siekė 0,2–0,6 m gylį.

Pilkapių sampilai supilti iš pilkšvai gelsvo smėlio, po juo atidengtas 5–20 cm (vietomis iki 30 cm) storio margas, degėsingas, su smulkiais ir pavieniais gana stambiais angliukais pagrindas. Angliukų ypač gausu pilkapių pagrindų viršutinėje dalyje. Pilkapio 6 sampile atsitiktinai rasta žalvarinė pusapvalio pjūvio apyrankė.

Pilkapyje 6, kvartalinės linijos ardomoje sampilo V dalyje, netoli centro, aptiktas gerokai apardytas *degintinis kapas 1*. Pavieniai kauliukai, pasklidę maždaug 6–7 m^2 plotelyje, rasti dar 0,3 m gylyje. Giliau kauliukų daugėjo, o jų paplitimas siaurėjo. Kapo kontūrai išryškėjo 0,43–0,44 m gylyje. Smėlyje kapas išsiskyrė beveik apskritimo formos, 0,5–